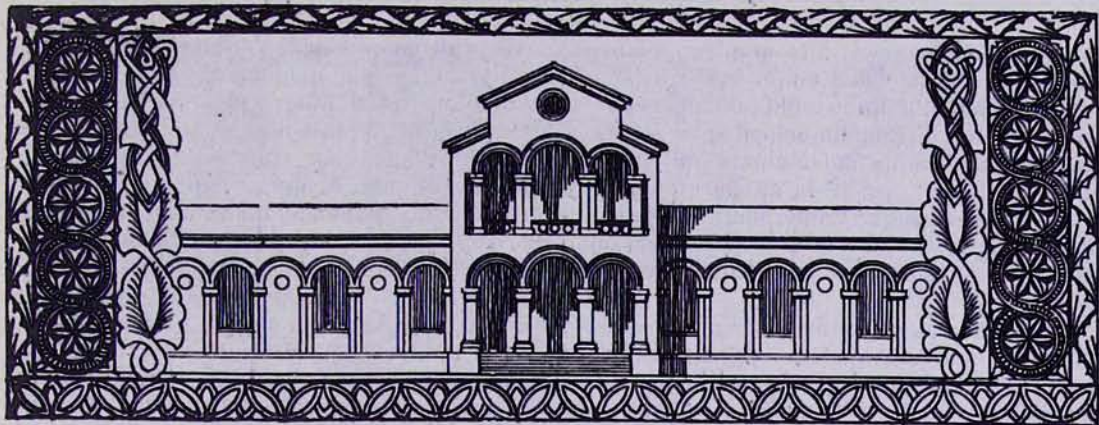

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆՈՒՄ

Հունիսի 6-ին, ուրբաթ օրը, առավոտյան ժամը 12-ին, հոգևոր ճեմարանի հանդիսարանում, **Ամենայն Հայոց Հայրապետի** բարձր նախագահությամբ, տեղի ունեցավ 1968—1969 ուսումնական տարվա ամսվերջի հանդիսությունը, որին ներկա էին՝ Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամները, Մայր Աթոռի միաբանությունը, պաշտոնեությունը, դասախոսական կազմը և բազմաթիվ հրավիրյալներ:

Հանդեսն սկսվում է Հայկական ՍՍՀ պետական հիմնի նվագով: Այնուհետև ճեմարանի երգչախումբը կատարում է «Որք զարդարեցին» Թարգմանչաց շարականը:

Հանդեսը հակիրճ խոսքով բացում է ավագ վերակացու արժ. տ. Նշան քհն. Բելլերյանը, որից հետո գործադրվում է հանդիսության գեղարվեստական մասը:

Հոգևոր ճեմարանի երգչախումբը, երաժշտության դասատու Խորեն Մելիսանյանի ղեկավարությամբ, կատարում է Կոմիտասի «Խումար պառկե», «Թագվորի մեր», Մ. Մազմանյանի «Կարմիր վարդ» և «Ծեմարանի քայլերգ» խմբերգերը: Ա. լսարանի ուսանող Խաչիկ Խաչատրյանը դաշնամուրի վրա կատարում է Իմա Բարեցցայի «Ծոյանք»-ը, Վարդան և Հակոբ սարկավագները՝ Ա. Խաչատրյանի «Գայանե» բալետից մի հատված, Արարատ և Հովհաննես սարկավագները՝ Բրանսի հինգերորդ պարը: Բ դասարանի ուսանող Վրեժ Նաճարյանը արտասանում է Հովհ. Թումանյանի «Լուսավորչի կանթեղը», Խաչիկ Խաչատրյանը՝ Զ. Մելքոնյանի «Էջմիածին», և Տիգրան Սա-

հակյանը՝ Վ. Տերյանի «Որպես լեռն է մեր պայծառ» բանաստեղծությունները:

Հանուն հոգևոր ճեմարանի ողջ ուսանողության և մասնավորաբար՝ Գ. լսարանի շրջանավարտ-ուսանողների, երախտագիտության և շնորհակալության ուղերձ է կարդում, Վեհափառ Հայրապետին ուղղյալ, այս տարվա շրջանավարտ բարեշնորհ Հովհաննես սրկ. Գրվըգյանը:

«Վեհափառ Տեր,

Ամսվերջի հանդեսի այս հուզիչ պահին թույլ տվեք նախ և. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանի ուսումնական տարվա շրջանավարտ-սարկավագ եղբայրներիս և ողջ ուսանողության զգացմունքների ու խոհերի թարգմանը հանդիսանալ՝ հայտնելով նրանց որդիական ջերմ սերն ու երախտագիտությունը Ձերդ Ա. Օծությանը, ճեմարանի տեսչությանն ու դասախոսական կազմին:

Մայր Աթոռ և. Էջմիածինը հին է այնքան, որքան հայ ժողովրդի քրիստոնեական հավատքը:

Ա. Էջմիածնի հոգևոր դպրոցը գոյություն է ունեցել դեռևս սուրբ Լուսավորչի օրերից և, հանդիսանալով հայ մշակույթի ու դրալության պատմական օջախներից մեկը, պատասխանատու և դժվարին դեր է կատարել Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու կյանքում՝ դաստիարակելով իրենց կոչմանն ու պարտականությանը գիտակից, զարգացած, հավատավոր ու հայրենամկեր եկեղեցականներ:

Հնուց ի վեր Մայր Աթոռ և. Էջմիածինը եղել է գլուխն ու կենտրոնը հայ եկեղեցու,

այն լուսատու փարուք, որը դարեր շարունակ լույս է բաշխել հայ ժողովրդին: Ս. Էջմիածինը հայ ժողովրդի կենսունակության ու տոկունության խորհրդանիշն է: Դարեր շարունակ այս սուրբ հաստատությունից են բխել հորդառատ լույսն ու գիտությունը, և այս հաստատության յուրաքանչյուր սպասավոր դարձել է ճրագ ու մոմ՝ լուսավորելու հայ ժողովրդի ծանր ու դժվարին ճանապարհը:

Այսօր մենք՝ այս բազմադարյան հաստատության սրբազան կամարների տակ մեր միտքն ու հոգին ձևավորած մեր լուսաբնակ նախնիների համեստ հետևողներն, նույնպես շատ բանով ենք պարտական մշակույթի ու դպրության այս վառարանին: Անցնող վեց տարիների ընթացքում հոգևոր ճեմարանը ընդարձակեց մեր մտքի հորիզոնը, տվեց մեզ հետատես աչքեր՝ ամենապարզ երևույթների մեջ խորհուրդ կարդալու և հրաշք տեսնելու: Ճեմարանը եղավ մեր կամքի ու նկարագրի դարբնոցը:

Մեր ուսումնառության տարիների ընթացքում մենք ակնհայտեց-վկաները եղանք այն ջերմ հոգածությանը, որ Ձերդ Վեհափառությունը ցուցաբերեց և այժմ էլ ցուցաբերում է հոգևոր ճեմարանի հանդեպ՝ կանգ չառնելով բարոյական ու նյութական ոչ մի գոհողության առջև: Դո՛ւք, Վեհափառ Տեր, Ձեր սրտին այնքան մոտ եք գգում հոգևոր ճեմարանը, որ, խոնարհաբար Ձեր հայրապետական գահից իջնելով, գալիս եք այստեղ դասավանդելու և Ձեր հոգու և մտքի ազնվագույն սերմերը ցանելու մեր մատաղ հոգիների սեռ: Ձեր անձնական կյանքի օրհնակով, նկարագրի և բարձր անհատականության դրոշմն եք դրել մեր մտքի ու հոգու վրա: Հոգևոր ճեմարանի նկատմամբ Ձեր ցուցաբերած հայրական այս ջերմ հոգատարությունը պարտավորեցնում է բոլորիս համառ ու մեղմաջան աշխատանքով, օրհնակելի վարքով, բարի գործերով արդարացնել Ձեր հայրապետական բարձր վրձնափայտությունը:

Մի՞թե հանդիսավոր այս պահին կարող ենք մոռանալ մեզ բոլորիս սիրելի հոգևոր ճեմարանի նախկին վերատեսուչ գեր. տ. Հայկազուն արքեպ. Աբրահամյանին՝ մեր շատ սիրելի հոգևոր հորը, որի անունը միշտ կապված պիտի մնա հետագա մեր կյանքի ու գործունեության ամբողջ ընթացքում: Սրբազան հայրը հաճախ մեր հուսահատության և ընկրկումի պահերին մեզ հավատք ներշնչող և մեզ վեր բարձրացնող օգնական ձեռքը եղավ, անորոշության պահերին՝ մեր քայլերը ազնվագույն մի նպատակի ուղղող առաջնորդը: Սրտագին շնորհակալություն ձեզ, Սրբազան Հայր:

Վերջին տարիներին հոգևոր ճեմարանում ուսումնական և դաստիարակական աշխատանքների գծով ձեռք բերված հաջողությունների մեջ իր կարևոր բաժինն ունի նաև հոգևոր ճեմարանի երիտասարդ տեսուչ հոգ. տ. Ներսես Ժ. վրդ. Պողոսպալանը՝ իր կոչմանն ու պարտականությանը նվիրված մի հոգևորական, որ բոլորիս համար դարձավ ավագ եղբայր ու իր անմիջական հրկուղությամբ ու հոգատարությամբ աշխատեց ազնվացնել մեր նկարագիրն ու հոգին:

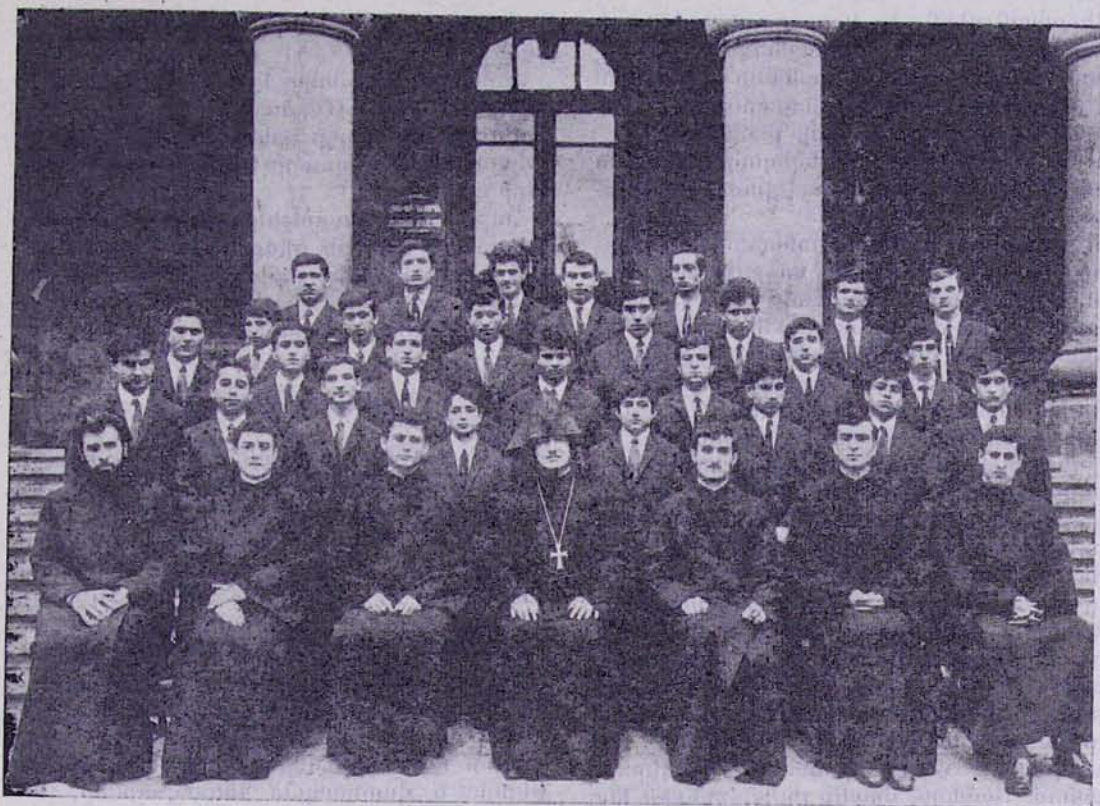
Մեր սրտում երախտագիտական քաղցր զգացումներ ունենք նաև մեր վերակացունեի՝ արծ. տ. Նշան քհն. Բեյլերյանի, պ. Ս. Հովհիվանի, պ. Բ. Թաշճյանի հանդեպ, որոնք եղան մեր ամենօրյա դասերին և աշխատանքներին հսկող գիտակից, բարեխիղճ դաստիարակներ:

Չենք կարող մոռանալ նաև մեր սիրելի դասախոսներին, մի խումբ պատրաստված մշակների՝ գիտակից իրենց կոչմանն ու պաշտոնին, որոնք, ինչպես սիրելի հարազատներ, իրենց նվիրական տեղն ունեն մեր երախտագետ սրտերում: Սիրելի դասախոսներ, դուք տիրեցիք մեր մտքին, սրտին, մեզ նվիրեցիք ձեր միտքն ու գիտությունը: Մենք միշտ էլ երախտագիտությամբ պիտի հիշենք ձեր թանկագին անուններն ու ձեր ոսկյա խրատները:

Բաժանումի այս հանդիսավոր ու տխուր պահին երբ հրաժեշտ ենք առնում նվիրական այս սուրբ հարկից, մեր բարի ցանկությունն է, որ մենք՝ շրջանակարտներս, արժանի լինենք մեր ստացած կրթությանը, ավելին՝ արժանի լինենք ձեր բոլորի վստահությանն ու հավատքին: Ի սրտե ցանկանում ենք, որ ս. Էջմիածնի կրոնաբույր այս մթնոլորտում, ոգեկան լույսի մեջ օրեցօր աճեն հոգևոր ճեմարանի սաները, հասունանան նրանց մտավոր ու հոգեկան կյանքը ծառայության ճանապարհի վրա՝ ի փառս ս. Էջմիածնի և Մայր Հայաստանի:

Նշանակալից այս րոպեին, որից հետո սկսվելու է մեր կյանքի ու գործունեության երկրորդ շրջանը, նոր կյանքի անկյունաքարն էլ վրա, գոտեպնդվելու և հետագա բոլոր դժվարությունները դիմագրավելու համար թույլ տվեք, Վեհափառ Տեր, իմ և իմ դասընկերների ու հոգևոր ճեմարանի ողջ ուսանողության կողմից համբուրել Ձեր ս. Աջը: Այդ Աջը այսուհետև թող միշտ ուղեկցի մեզ մեր ծառայության ճանապարհին և առաջնորդ-ուղեցույցը հանդիսանա մեզ՝ մեր հետագա գործունեության բոլոր հանգրվաններում»:

Ապա Հոգևոր ճեմարանի 1968—1969 ուսումնական տարեշրջանի մասին հանգամանալից զեկուցումով հանդես է գալիս տե-

Ընմարանի տեսուչ տ. Ներսես Ժ. վրդ. Պողապալյանը սաների հետ

տուչ տ. Ներսես Ժ. վրդ. Պողապալյանը.

«Վեհափառ Տեր և հարգարժան հանդիսականներ.

Կամոքն Աստուծո, 1968—1969 ուսումնական տարին ևս բարվոք բոլորեցինք հոգեվոր ճեմարանի հարկին տակ, դասախոսների և ուսանողների միասնաբար, անխնայ աշխատանքով: Այժմ ամավերջի հանդիսության ժամն է, հաշվեհարդարի պահը, Ավետարանի խոսքերը դարձյալ հնչում են մեր գիտակցության մեջ. «Տուր զհամար տնտեսության քո» բառերով:

Այս տարին հոգևոր ճեմարանի վերաբացման 24-ամյակն էր, և ընդհանրապես նրա գոյության ավելի քան 1600-ամյակը, որովհետև՝ ինչպես մեր նախնյաց վկայությունները հաստատում են, հոգևոր այս կրթարանը գոյություն է ունեցել ս. Էջմիածնի հիմնադրության օրերից սկսած: Այդ իսկ պատճառով դժվար է մեզ համար երևակայել ս. Էջմիածինը առանց ճեմարանի, ինչպես Արարատը՝ առանց Փոքր Մասիսի:

Այս հաստատությունը մեզ համար եղել է միաժամանակ սուրբ և նվիրական, մեր նախնյաց կենդանի և փոխանցվող ոգիները միշտ մեզ շրջապատում են: Ամեն մեկ քարի, խոյակի, գմբեթի վրա նրանց մատների

հետքերը տեսնում և լսում ենք տակավին աղոթքների միմունջները, այդ իսկ պատճառով մեր հոգեկան տկարությունների պահին փորձում ենք ունկնդրել նրանց հավիտենական սփոփարար և մխիթարիչ ձայնը:

Սրտով և սիրով նվիրվեցինք այս գործին, որովհետև հավատում էինք և ենք, որ հայ եկեղեցու ծաղկման և պայծառակերտման մեծագույն սատարը հոգևոր ճեմարանն է, որ պիտի կարողանա գիտակից սպասավորներ պատրաստել հայ եկեղեցու և հայ ժողովրդի համար, ի Հայաստան և ի սփյուռքս աշխարհի:

Հավատում ենք, որ Հայաստանյայց եկեղեցին հայոց տունն է՝ ամուր և հաստատուն Քրիստոսի վեմի վրա հիմնված և իր մարտիրոսների արյամբ ուռճացած: Դարերի փոթորիկները, հալածանքները և ձուլման բոլոր տեսակի վտանգները նրա կողերին խփվելով փշրվել են ու նահանջել: Ահա հայոց եկեղեցին, որպես խորհրդանիշ հայ ժողովրդի հավիտենական գոյատևման, կա և կմնա ամուր և անասան, աշխարհի բոլոր ծագերում իր զավակների շրթերին հաղորդության հետ տալով նաև հայոց լեզվի մեսրոպատառ հունչը:

Հայաստանյայց եկեղեցին այսօր ևս նույն

նվիրական դերն է կատարում սփյուռքի տարածքի վրա մեր բազմահազար զավակների համար: Հայաստանյայց եկեղեցին հույս է, փրկության և ճշմարտության փառու՝ իր բոլոր զավակների համար:

Ի՞նչ է Հայաստանյայց եկեղեցին. հոտն ու հովիվը միասնաբար և հավելյալ հայեցի ոգին:

Այսօր, փառք Աստծու, տնտեսական բարվոք պայմանների մեջ են ապրում մեր եղբայրները: Այսօր շինում ենք աղոթքի փառավոր տաճարները, աշխարհի նույնիսկ ամենափառքամ և ամենաշքեղ քաղաքներում: Մտածո՞ւմ ենք արդյոք այդ շքեղ տաճարների, խորանների, լուսավորչադիր կանթեղների լույսի տևականացման մասին: Ունե՞նք արժանավոր հոգևորականներ՝ կոչումով և ծառայասիրությամբ արժանի այդ շքեղ տաճարներում ապաստելու և հովվելու հայ ժողովուրդը: Այս կամ այն գաղութում ուժացող մեր եղբայրներին օգնության հասնելու համար ունե՞նք գիտակից հոգևորականներ: Եկեղեցին պայծառ է և կենդանի իր հոգեվորականների գիտակցական, ծառայասիրական և առավելապես նվիրումի մակարդակով: Վստահաբար այսօրվա մեր լայն նյութական պայմանները չունենին մեր թարգմանիչ վարդապետները հինգերորդ դարում: Սակայն, նրանք լուսավորեցին հայ միտքն ու հոգին և հայ եկեղեցու հավիտենության ճանապարհը հարթեցին: Նրանց լույսը մինչև այսօր լուսավորում է մեզ, ջերմացնում և մեր սպառող նվիրումը կրկնապատկում:

Այս մտորումներով և այս գիտակցությամբ ճեմարանի բոլոր դասախոսները իրենց ճիգն ու աշխատանքի բաժինը նվիրաբերում են մեր սաների միջոցով մեր եկեղեցուն: Այժմ փորձենք ներկայացնել հոգևոր ճեմարանի 1968—69 թթ. ուսումնական տարեշրջանին կատարած մեր դաստիարակչական, կրոնա-քարոչական աշխատանքների պատկերը:

Հոգևոր ճեմարանի սաները

1968—69 ուսումնական տարում ճեմարանի սաների ընդհանուր թիվը եղել է 39 հոգի: Նախորդ տարվանից մնացել են 27 սաներ, նոր ընդունվել են 12-ը: Դպրոցական այս տարին փակում ենք 33 սաներով: Այլ և այլ պատճառներով ուսումնական տարում 6 սաներ հեռացվել են ճեմարանից:

Սաների դասարանական բաշխման պատկերը հետևյալն է. Գ լսարան—3 սարկավագ, Բ լսարան—2 սարկավագ, Ա լսարան—6 ուրարակիր, Գ դասարան—6 սան,

Բ դասարան—6 սան, Ա դասարան—10 սան:

Ճեմարանի սաներից 11-ը արտասահմանցիներ են՝ եկած Մերձավոր Արևելքի և արեւելյան Եվրոպայի երկրներից, իսկ 22-ը՝ Հայաստանից և դրացի հանրապետություններից:

Հույս ունենք հառաջիկա տարում հոգևոր ճեմարանի սաների թիվը ավելացնել. արդեն իսկ դիմումներ ունենք, նոր սաներ են գալու Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներից, Բուլղարիայից և Իրաքից:

Դասախոսական կազմ

1968—69 ուսումնական տարում հոգևոր ճեմարանը ունեցել է 19 դասախոսներ, որոնցից 6-ը հոգևորական են և 13-ը՝ աշխարհական: Ճեմարանի դասախոսական կազմի ուսուցչապետն է ազգիս Վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ. Վազգեն Ա. կաթողիկոսը: Ամենայն Հայոց, որ բազմազբաղ իր ժամանակից կարողանում է գտնել պահեր, տրամադրելու համար իր հոգևոր որդիոց դաստիարակման գործին:

Ճեմարանում դասախոսում են՝ տ. Հայկազուն արքեպիսկոպոս Աբրահամյանը, տ. Ներսես Ժ. վարդապետ Պողոսյանը, տ. Նշան քահանա Բեյլերյանը, տ. Հովհաննես քահանա Մարտիկյանը, բարեշնորհ Հակոբ սարկավագ Գյուլչյանը: Աշխարհական դասախոսներն են՝ Արթուր Հատիտյանը, Գրիգոր Գյուլյանը, Պարզև Ծախազյանը, Սամվել Անթոնյանը, Բարսեղ Թաշճյանը, Սիմոն Հովիվյանը, Արամ Կարապետյանը, Գևորգ Գևորգյանը, Վարշամ Փարսադանյանը, Խորեն Մելխանաջյանը, Արամայիս Սահակյանը, Հայկ Ֆրունջյանը և Հարություն Սիմոնյանը:

Պարտիմ ավելացնել այս շարքին վրահան տիկին Անժել Բալունու և տիկին Ռոզա Մուրադյանի անունները, որոնք բարեխղճորեն շաբաթը երկուական անգամ եկան ճեմարան՝ առաջինը դասավանդելու համար դաշնամուրի դասեր. 7 սաների և երկրորդը՝ մեքենագրության դասեր Ա լսարանի սաներին:

Այս տարի հոգևոր ճեմարանում որպես վերակացու ունեցել ենք՝ տ. Նշան քահ. Բեյլերյանը, Բարսեղ Թաշճյանն ու Սիմոն Հովիվյանը: Նրանք իրենց ջանքը և աշխատանքը չեն խնայել հոգևոր ճեմարանի ներքին կարգապահությունը կալուն և օրինակելի վիճակում պահելու գործում:

Ազնիվ հպարտությամբ պետք է հաստատեն, որ մեր բոլոր դասախոսները իրենց ճիգը երբեք չեն խնայել կրթական և դաս-

տիրակազմական իրենց գործի ճանապարհին: Տվել են իրենց գիտելիքները դասավանդված առարկաների միջոցով և միաժամանակ պարտականություն են համարել պատրաստելու եկեղեցասեր և կոչման տեր անձեր՝ հայ եկեղեցու սպասավորման համար:

Նվիրական այս պահին հաճույքն ունեւ շնորհակալության ամենաջերմ խոսք ասել մեր սիրելի դասախոսական կազմին: Սիրելի դասախոսներ, Աստված մեզ շնորհել է մեր անցավոր կյանքում մի առիթ, ծառայելու այս պատվաբեր այգում որպէս մշակներ. «Մշակը առանց ամօթոյ», թող Աստծո հովանին անպակաս լինի ձեր և ձեր սիրելիների վրայից: Թող պտուղների մեր ամեն մեկ ցանած սերմը մեր սաների բանական անդաստանների մեջ:

Ուսումնական կյանք

Հոգևոր ճեմարանում շաբաթը վեց օր դասավանդություն է տեղի ունենում, բացի կիրակի, կրոնական և այլ կարևոր տոնական օրերից: Ամեն դասարան օրը վեց ժամ դասունի, շաբաթական՝ 36 ժամ: Դասերը սկսվում են առավոտյան 9.30-ին և ավարտվում 2.30-ին:

Ուսանողները կեսօրից հետո 2 ժամ (3-ից 5ը) ազատ են: Իսկ ժամը 5-ից մինչև 10-ը սերտում են վերակացուների հսկողությամբ: 5-ժամյա սերտողության ընթացքում նրանք մասնակցում են երեկոյան ժամերգությանը կես ժամով, ժամը 5-ին, և կես ժամ էլ տրամադրում են ընթերցման, երեկոյան ժամը 8-ին: Այսպիսով, օրական 4 ժամ մնում է նրանց սերտելու և ինքնուրույն աշխատանքի համար:

Հոգևոր ճեմարանի գոյության նպատակն է՝ գիտակից և կրթված եկեղեցականներ պատրաստել: Այս նպատակով իսկ ամեն դասախոս բարոյական պարտականություն ունի իրեն հանձնարարված ուսումնական ծրագիրը իրագործելուց բացի քաջալերել սաներին՝ հոգևոր ծառայության նվիրվելու: Մեր նպատակն է՝ իմացական պատրաստության գոգահետ, կրոնական, ազգային և բարոյական դաստիարակություն ևս ջանքել մեր սաներին: Այս նպատակով և ակնկալությամբ հաճախ հրավիրել ենք հոգևոր ճեմարանի դասախոսներից բացի այլ անձնավորություններ, դասախոսելու այժմեական հարցերի մասին:

Ուսումնական այս տարում գոհունակությամբ ունկնդրեցինք դասախոսությունների շինիչ շարքը հանրաժանոր գրող-բանասեր և պատմաբան պրոֆ. Հ. Ծ. Սիրունու, նվիր-

ված 19 և 20-րդ դարերի հայտնի հայ հոգեվոր դեմքերին:

Ուրախությամբ ունկնդրեցինք նաև Կոմիտաս վարդապետի երախտագետ աշակերտ, երաժշտագետ Միհրան Թումանյանի զույգ բանախոսությունները, առաջինը՝ Կոմիտաս վարդապետի 100-ամյակին նվիրված, և երկրորդը՝ երաժշտագետ Բարսեղ Կանաչյանի վաստակին (այս բանախոսության ներկա էին Կանաչյանի այրին և դուստրը):

Երրորդ բանախոսը եղավ բժիշկ Ստեփան Տեր-Ստեփանյանը, որը մոտ 10 հերթական հանդիպումներ ունեցավ մեր սաների հետ՝ առողջապահական և սեռային հարցերի մասին զրուցելու համար:

Չորրորդ բանախոսը եղավ բուլղար ուղղափառ եկեղեցու հոգևորական Կորազդ վարդապետը, որ խոսեցավ սուրբ Կղեմես Բուղարացու կյանքի և գործի մասին:

Հաջորդ հյուր-բանախոսն էր «Նաիրի» շաբաթաթերթի հարգելի խմբագիրը՝ Անդրանիկ Ծառուկյանը, որը խոսեց «Սփյուռքահայ կյանքը, երիտասարդությունը և հոգեվորականի դերը» շատ շահեկան նյութի շուրջը:

Վերջին մեր բանախոսն էր դոկտոր Հակոբ Ներստյանը՝ Միացյալ Նահանգներից ուխտավորաբար ս. Էջմիածին եկած: Դոկտ. Ներստյանը խոսեց դասախոսությունների մի շարք՝ աստվածաբանական վաղեմի և արդի ըմբռնողությունների մասին:

Ճեմարանցիների հոգևոր, իմացական և հայրենասիրական զգացումների պայծառակերտման գործում իր անգնահատելի նըպաստն է բերել ազգիս Վեհափառ Հայրապետը՝ Տ. Տ. Վազգեն Ա կաթողիկոսը: Վեհափառը բացի Իր դասավանդած առարկաներից հաճախ շաբաթ երեկոներին հոգևոր ճեմարանի ողջ ուսանողությանը հրավիրել է Վեհարան, որպես հայր ընդ որդիս, հոգեվոր, բարոյական և դաստիարակչական հարցերի մասին ուսանողների հետ զրուցելու համար: Բացի այս հանդիպումներից, Վեհափառ Հայրապետը նաև մի շարք առիթներով լսարանների ուսանողներին հավաքել է Իր շուրջը՝ հոգևոր սպասավորության և Հայաստանյայց ս. եկեղեցու դերի մասին խոսելու համար:

Մեր խորունկ երախտագիտությունը ազգիս Վեհափառ Հայրապետին: Տա Աստված, որ բերրի լինեն մեր աշակերտների սրտերը և արգասավորվեն: Եվ դա կլինի մեր մեծագույն մխիթարանքը:

Ճեմարանի առօրյան

Ամեն առավոտ ճեմարանի սաները զարթնում են ժամը 7-ին: Կես ժամ մարզանք ա-

նելուց հետո, գնում են եկեղեցի ժամը 8-ին՝ ժամերգության մասնակցելու համար: Ժամը 8.45-ին նախաճաշում են, ապա 9.30-ին սկսում դասերը: Ժամը 12-ին ուսանողները նախաճաշիկ են անում, 2.30-ին ճաշում:

Ուսանողները ժամը 3-ից մինչև 5-ը ընդհանրապես խաղում, հանգստանում կամ երաժշտական փորձերին են մասնակցում: Երեկոյան ժամերգությունը սկսվում է ժամը 5-ին և տևում կես ժամ: Այսպես սկսվում է սերտողությունը ժամը 5.30-ին և տևում մինչև ժամը 8-ը: Ժամը 8-ին ընթրում են և շարունակում նորից սերտողությունը մինչև ժամը 10-ը, որից հետո հավաքաբար աղոթում են և գնում ննջելու:

Բացի չորեքշաբթի երեկոներից՝ այս է մեր ստորյան: Չորեքշաբթի երեկոներին, ժամը 9.30-ին, ուսանողները հավաքվում են եկեղեցի աղոթելու, այդ առթիվ կատարվում են խաղաղական, հանգստյան ժամեր, Մեծի Պահոց շրջանին ուսանողները խորհրդածում են եկեղեցում նախօրոք տրված թեմաների մասին, որոնք հաճախ նույն երեկոյան քարոզի ձևով խոսվում են հոգևորականների կողմից:

Հոգևոր ճեմարանի սաները անխափան ամեն առավոտ և երեկո գործունե կերպով մասնակցում են ժամերգությանը և պատարագներին: Նրանք ուսումնական տարվա ընթացքում բազմիցս հավաքաբար ու հաղորդություն են ստանում տաղավարների և կարևոր տոների օրերին: Մեր դաստիարակության մեջ առաջնահերթը սաների կրոնական ու հոգևոր դաստիարակությունն է:

Այս տարի հոգևոր ճեմարանում գրեթե ամեն շաբաթ երեկոյան կանոնավոր կերպով ցուցադրվել են շարժանկարներ, որոնք բերվել են փոխառաքար Երևանից: Ուսանողների երաժշտական ճաշակի ազնվացման համար ճեմարանում երաժշտության դասավանդման մեծապես կարևորություն է տրվում: Մեր սաներից շատերը կարող են ազատ կերպով դաշնամուրի վրա նվագել ու երգել: Այս տարի հոգևոր ճեմարանում համերգ տվեցին տաղանդավոր ջութակահար և նրան դաշնամուրով ընկերակցող քույր և եղբայր Սվաճյանները՝ հոգեկան մեծ վայելք պատճառելով բոլորին: Քանիցս ուսանողները գնացել են Երևան՝ երաժշտական և թատերական երեկոյաների ներկա գտնվելու:

Ուսումնական այս տարում հոգևոր ճեմարանը իր կազմով քանիցս միօրյա պտույտների է գնացել դեպի ու Գևորգա վանք, Հովհաննավանք, Սաղմոսավանք և ու Գեղարդ: Վստահ ենք, որ մեր պատմական վանքերն ու ուխտատեղիները այցելելով մեր նախնայաց ոգին փոխանցվելու է մեզ:

Հոգևոր ճեմարանից ներս մարզական կյանքը ունեցել է իր արժանավայել տեղը, սակայն ցավոք արտի, հակառակ մեր բոլոր ջանքերի, ցարդ չենք կարողացել մի մարզադաշտ ունենալ, խաղեր և հանդեսներ կազմակերպելու համար: Այս տարի մեր սաները խաղացել են ֆուտբոլ և սեղանի թենիս: Ֆուտբոլի դասարանային մրցումներին առաջնությունը շահել են Ա խմբանի սաները և Բ տեղը՝ Բ դասարանի սաները: Սեղանի թենիսի մրցումներին առաջին մրցանակը շահել է Արարատ սարկավագը, երկրորդը՝ Ժիրայր Սիմոնյանը, երրորդը՝ Տըրդատ Ծամյանը:

Հոգևոր ճեմարանը այսօր պատկառելի մի գրադարան ունի՝ շուրջ 15,000 գրքերով: Գրադարանի վարիչն է տիկ. Աստղիկ Նազիկյանը և գրադարանավարն է Տաճատ Վարդանյանը: Մեր գրադարանի դռները բաց են Մայր Աթոռի միաբանության և ճեմարանի սաների առջև:

Այստեղ պատշաճ է, որ երախտագիտական զգացումներին թարգմանը հանդիսանալ, հայտնելով ձեզ բոլորիդ, որ նյու-յորքաբնակ ազգային բարերար տիար Տատուր Տատուրյանը անցյալ աշնան հոգևոր ճեմարան իր այցելության առթիվ ճեմարանին նվիրեց արդիական գրապահոցներ 15,000 գրքի տարողությամբ: Հառաչիկա ամիսների ընթացքում գրադարանի այս սարքերը կուղարկվեն ու էջմիածին: Անցյալ աշնան ուխտավորաբար Մայր Աթոռ այցելող ազգային հայտնի քարերար տեղ և տիկին Հայկ և Ալիս Գալուքչյանները հոգևոր ճեմարանի սաներին նվիրեցին մեկ-մեկ ձեռք համազգեստ: Այս առթիվ մեր սրտագին շնորհակալությունն ենք հայտնում:

Հուսկ ուրեմն, մեր երախտագետ զգացումները հոգևոր ճեմարանի բոլոր երախտավորներին, որոնք իրենց լույսն սիրով մոծեցին այս հաստատության տնականացման և Հայաստանայց եկեղեցու պայծառության համար:

Սիրելի սաներ,

Ահավասիկ 1968—69 ուսումնական տարին ևս անցավ, դառնալու համար հուշ և պատմություն: Միասնաբար մի տարի ևս բոլորեցինք, մեկ ընտանիքի նման միատեղ ապրեցինք, նույն սեղանից սնվեցինք, նույն տաճարում, աղոթեցինք, միասին հրավեցինք և տխրեցինք և միասնաբար աշխատեցինք: Թերևս երբեմն իրար վշտացրինք, ձեզանից ոմանց նաև պատժեցինք, իսկ շատ բնական է, այդ բոլորը ձեր օգտին համար էր, մեր պարտականության գիտակցությունն էր մեզ ստիպում լինել խիստ և նախանձախնդիր, սիրել և՛ ձեզ, և՛ առավելապես սիրել այս վաղեմի սուրբ հաստատությունը:

Չեր տկարությունների, թուլության, վշտի պահերին մենք ևս ձեզ հետ նույն հույզերով ապրել ենք և փորձել որպես հայր կամ եղբայր գտնել միջոցներ ձեզ ափսիելու: Անցավ տարին և այս պահին, երբ հետադարձ մի հայացք ենք գցում անցյալի վրա, ամեն ինչ պայծառ և հաճելի է երևում:

Այժմ մեր արտերը և մեր մտածումները առօրյա մտահոգություններից ձերբազատված են: Միայն մեկ մտահոգություն ունենք, և այդ մտահոգությունը այս հաստատության գոյատևման և հավերժացման մտահոգությունն է: Կարողացա՞նք արդյոք ձեր մեջ սերմանել պետք եղած չափով հավատքի, ազգասիրության և նվիրումի ոգին և ամենաէականը՝ ձեր արտերի խորքում հնչե՞ց կոչման ձայնը և նվիրումի գիտակցությունը:

Չկա մեծագույն հաճույք, քան տեսնել ձեզանց ամեն մեկին որպես վեմ անկյան մեր եկեղեցիներում: Հետևեցեք մեր պատմության ոգուն, հետևեցեք մեր եռամեծ վարդապետներին, սրբազան հայրապետներին և անձնորաց մարտիրոսներին: Նրանց ուղին որդեգրեցեք ձեզ համար, որպես ծառայության և կյանքի ուղի: Ի՞նչ կա կյանքում ավելի գեղեցիկ, քան գիտակցությամբ և սիրով կատարված զոհողությունը: Ծաղկազարդեցեք ձեր կյանքը զոհողությամբ և սուրբ նշանակությունների իրագործման ձգտումով: Հաղորդվեցեք մեր նախնիների հետ ձեր մտածումով և ոգեղեն ձգտումներով, եղեք ճշմարիտ ժառանգորդները այս հավերժական հաստատության:

Դժբախտ ճակատագրի բերումով մեր ժողովուրդը փոխված է ողջ աշխարհով մեկ: Եղեք մանաճան դեպի հայրենիք բերող բոլոր ճանապարհների վրա, եղեք կենսարար ջուր ծարաված հոգիների համար, եղեք հրեղեն պուճ մոլորվածների համար: Լավ է ծառայության ճանապարհի վրա մեռնել, քան անգործության մատնվել:

Միռելի սաներ, սիրեցեք ս. Էջմիածինը ձեր հարազատ մորից ավելի և աշխարհի որ ծագում էլ որ գտնվեք, նպատակ ունեցեք սուրբ և բարձր պահել այս հավիտենական

հաստատության պատիվը, որպես Էջմիածնի հարազատ զավակներ»:

Ապա տեսուչ հայր սուրբը կարդում է այն ուսանողների անունները, որոնք ուսման մեջ, վարքի և արտադասարանական այլ օգտակար աշխատանքների համար արժանցել են մրցանակի:

Ուսման մեջ առաջադիմության համար պարգևատրվում են՝

Գ լսարանից՝ սարկավագներ Հովհաննես Գրվրգյանը, Արարատ Գալստյանը և Հակոբ Նալբանդյանը:

Բ լսարանից՝ սարկավագներ Ղազարոս Կյուրեղյանը և Վարդան Տեղեքյանը:

Ա լսարանից՝ Կտրիճ Ներսիսյանը և Ժիրայր Սիմոնյանը:

Գ դասարանից՝ Հակոբ Խաչատրյանն ու Հակոբ Քյուփեղյանը:

Բ դասարանից՝ Վրեժ Նաճարյանն ու Սամվել Պետրոսյանը:

Ա դասարանից՝ Ավետիս Արթինյանն ու Գևորգ Առաքելյանը:

Գերազանց վարքի համար պարգևատրվում է Բ դասարանի ուսմանահայ ուսանող Հրանտ Աղաջանյանը: Պարտեզամշակության համար՝ Արարատ սրկ. Գալստյանը, իսկ եկեղեցասիրության համար՝ Ղազարոս սրկ. Կյուրեղյանը:

Պարգևատրված բոլոր ուսանողներն իրենց նվերները ստանում են անձամբ Վեհափառ Հայրապետի ձեռքից՝ համբուրելով Նրա Աջը:

Կոմիտաս վարդապետի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ կարգադրությամբ հոգևոր ճեմարանում այս տարվանից սահմանվում է Կոմիտաս վարդապետի անվան առաջին, երկրորդ և երրորդ կարգի մրցանակ՝ երաժշտության մեջ առաջադեմ ուսանողների համար:

Այս տարի առաջին մրցանակը շնորհվում է Արարատ սրկ. Գալստյանին, երկրորդը՝ Հովհաննես սրկ. Գրվրգյանին, և երրորդը՝ Հակոբ սրկ. Նալբանդյանին:

Հանդեսը վերջանում է Վեհափառ Հայրապետի պատգամով և օրհնությամբ:

